

דויד, בני, בני... בני...

(המשך מעמוד 9)
תדרות. הוא היה ילד חולמני, שאהב לקרוא הרבה. פעם כמעט נדרס על ידי סוס, כשהלך ברחוב וקרא ספר. מבית-החינוך הוא עבר ל- בית-ספר מיקצועי לחרטות ומסגרות ביגור — וישר משם לפלמ"ח.
כשהיה בן 17 בלבד השתתף בקרב על טירת-צבי.

אני זוכר היטב איך שהוא חזר פעם ל- חופשה, וגם אני שוחרתי או משרתי ב- צה"ל. הוא סיפר לי, מוועזע כולו, על בריחת הערבים — גברים, נשים, וילדים — מן ה- שטחים הכבושים. "למה זה, אבא?" הוא שאל. "אנחנו נלחמים על החרות שלנו — לא נגד החרות שלהם. למה הם בורחים?"

ה יום אני חוזר לאותה השאלה עצמה, והשוב שואל את עצמי: למה זה באמת היה כך?

ב-1953 חל הפילוג במפ"ם. דויד עזב את קיבוצו, הראל, ועבר לתל-אביב. מצד אחד זאת היתה מכה קשה בשבילי, אבל רציתי כמובן לעזור לו שיתבסס. הוא פגש או ב- עיר את מרים והם התחתנו. ממכירת המשק נשארו לי, אחרי החובות, עשרת אלפים ל- רות.

נתתי לדויד את החצי, שיקנה לו דירה, ואת החצי השני נתתי לקיבוץ. כל פעם שדויד היה בא לביקור, היו בינינו ויכוחים סוערים, שבסיומם נשאר כל אחד מאיתנו באותה נקודה שממנה התחיל: אני האמנתי שדרכנו בארץ היתה נכונה, ודויד טען שלא עשינו ופעלנו מספיק למען ה- שלום.

לסיום — הוא היה תמיד אומר: "תראה, אבא, אתה עוד תשתכנע שאני צודק". היום אני חוזר ושוקל מי מאיתנו באמת צדק בימים ההם — אני, שנשאתי נאמן ל- ציונות, או דויד, שהתרחק ממנה? ואולי אף אחד מאיתנו? ואולי שנינו?

ר פני פרוץ מיבצע סיני התארחתי אצל דויד בתל-אביב. שוחחנו כל היום, עד שעות הערב המאוחרות, על חייו בעיר ועל תוכניותיו. הוא סיים או את הסמינר למורים והתחיל לעבוד כמורה בבית-ספר יסודי. הוא סיפר לי אז עד מיקרה אחד שקרה לו ל- אחרונה.

"חזרתי מאוחר בלילה מן העבודה, ופגשתי בדרך בחור ערבי משוטט ברחובות." סיפר, "שאלתי אותו מה הוא עושה ברחוב בשעה כה מאוחרת, והבחר ענה שהוא מאחד הכפרים במשולש. מצא עבודה בתל-אביב, אבל אין לו איפה לגור. שום משפחה יהודית לא הסכימה להשכיר לו חדר. הזמנתי אותו לגור אצלנו, והוא גר כאן עד לפני חודש, עד ש- המטרה ביטלה את רישונו והוא חזר לכפר שלו."

אותו לילה ממש הגיע לדויד הגיוס. הוא יצא מן הבית לפנות בוקר ולמחרת היה כבר בסיני בתוך הקרבות. היו לנו אז, לכולנו, תקוות רבות לשלום. אך השנים חלפו, והן לא התגשמו.

א ני חושב לעצמי שכל כך מעט הס- פקתי לראות את דויד לאורך השנים. היה זה בעצם באשמת. דויד התחיל לעבוד בשתי מישרות, לאחר שגמר את הסמינר, ובנוסף לזה גם ללמוד באוניברסיטה. אני שקעתי ב- עבודתי בפרדס. נידמה היה לי שכל המשק עומד על כתפי, ואם אעדר ליום אחד, יקרה אסון. חבל שלא ביקרתי אותו יותר. אני ה- אשם בכך, לא הוא.

אותו אני לא יכול להאשים. היו לו חיים כלי-כך קשים — תמיד בחובות, שתי מישרות, הלימודים באוניברסיטה. היינו נפגשים רק פעם בכמה חודשים. מאז שהתחיל ללמוד ב- אוניברסיטה, לפני ארבע שנים, הוא התרחק מכל פעילות ציבורית. גם אני שקעתי כולי בעבודתי בפרדס הקיבוץ, ודאגות היום-יום ציינו את ההתלהבות הפוליטית והציבורית של שנינו.

אבל היום אני שואל את עצמי אם צדקנו בכך, כשויתרנו על המאבק, האם היתה הצ- דקה לבנות את החיים כאילו לא קורה כלום — בעוד שהמלחמה עמדה כל הזמן בפתח? נכון שזה מה שקרה לרוב האנשים בארץ. כולנו נכנסנו לשיגרת הקיום, הפסקנו לחשוב על הבעיות היסודיות של חיינו, על היחסים עם הערבים. אבל היום אני חושב לעצמי, ש- לוא היינו מקדישים לכך יותר מחשבה אז, להשגת השלום, ייתכן שפני הדברים היו נר- אים אחרת.

ייתכן שדויד שלי היה היום בחיים.

הקדם משלוח ברכותיך לחג

ברכה טעימה, ברכה שמחה, ברכה בעלת ערך יינות, ברנדי וליקרים של

כרמל מזרחי
מיקני ראשון לציון וזכרון יעקב

משקאות כרמל מזרחי - חבילות שי לידוך בחוץ לארץ

אפשר לשלוח: לארה"ב, לאנגליה, לאוסטרליה, לשווייץ, לאיטליה, לבלגיה ויהולנד. תשלום בלירות ישראליות. טלפן למספר 51794 תל-אביב.

- מבחר עשיר
- איכות מעולה
- שרות יעיל
- אספקה דיקנית

על פזאז יכולים לסמוך!

העולם הזה, שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל-אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא-דואר 136 • מען מברקי: עולמטרס • בית-דפוס משה שהם בע"מ, תל-אביב, רח' פין 6 • גלוסות: צינוקרסיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המוציא לאור: העולם הזה בע"מ.